

การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวของพยาบาลครอบครัว ในโรงพยาบาลของรัฐ
สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตจังหวัดชลบุรี

จินตนา เลื่อมใส

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2549

ISBN 974-502-715-4

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

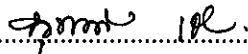
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ จินตนา เลื่อมใส ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

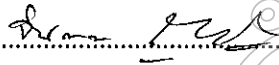
.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรณีย์ เดียวอิสเรศ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทราวดี เขียวพิเชฐ)

.....กรรมการ

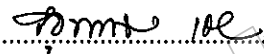
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จินตนา วัชรสินธุ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรณีย์ เดียวอิสเรศ)

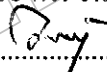
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทราวดี เขียวพิเชฐ)

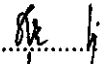
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จินตนา วัชรสินธุ์)

.....กรรมการ

(ดร. วรณัทธนา ภาณุพินทุ)

.....กรรมการ

(ดร. สุกรัใจ เจริญสุข)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 24 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2549

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา การแนะแนวทางที่ถูกต้องและการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ เดียววิเศษ ซึ่งเป็นประธานการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทราวดี เรือรพิตะ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จินตนา วัชรสินธุ์ กรรมการ ที่กรุณาให้คำปรึกษาด้วยดีตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณีนันท์ ภาคฐป และคณาจารย์ในภาควิชาการพยาบาลครอบครัว ตลอดจนคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมากในการศึกษาและการทำงานวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.ดารุณี จงอุดมการณ์ รองศาสตราจารย์ สร้อย อนุสรวิระกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิมภา สุตรา จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ดารุณี จงอุดมการณ์ ที่อนุญาตให้นำแบบสอบถามส่วนหนึ่งมาดัดแปลงใช้ในการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลบางบัวทอง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเมืองชลบุรี และ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนทุกแห่งในจังหวัดชลบุรี ที่ได้อำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลและทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณพยาบาลครอบครัวทุกท่านที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้นิพนธ์หนังสือและวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ปรากฏในบรรณานุกรม ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้อ้างอิงทางวิชาการ

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัวและเพื่อน ๆ รวมทั้งผู้ร่วมงานทุกท่านที่สนับสนุน ห่วงใยและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

จินตนา เลื่อมใส

44910071: สาขาวิชา: การพยาบาลครอบครัว; พย.ม. (การพยาบาลครอบครัว)

คำสำคัญ: พยาบาลครอบครัว/ บทบาทพยาบาลครอบครัว/ การปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐาน/
การปฏิบัติการพยาบาลครอบครัวขั้นสูง

จินตนา เลื่อมใส: การปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวของพยาบาลครอบครัว

ในโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตจังหวัดชลบุรี (ROLE PRACTICE OF FAMILY NURSES WORKING AT THE PUBLIC HOSPITALS UNDER JURISDICTION OF MINISTRY OF PUBLIC HEALTH, CHON BURI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: วรณี เดียวอิสสรศ, Ph.D.,
สุนทรวาดิ เตียรพิเชฐ, ค.ศ., จินตนา วัชรสินธุ์, Ph.D. 96 หน้า. ปี พ.ศ. 2549. ISBN 974-502-715-4

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทการพยาบาลครอบครัว และเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัว จำแนกตามการได้รับการฝึกอบรม ประสบการณ์การทำงาน ประเภทโรงพยาบาล และแผนกปฏิบัติงาน ของพยาบาลครอบครัว ในโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลครอบครัวที่ปฏิบัติงานในจังหวัดชลบุรี จำนวน 116 คน ศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีบทบาทพยาบาลครอบครัวและบทบาทปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัว โดยใช้สถิติ Independent t-test และ One-Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า

1. พยาบาลกลุ่มตัวอย่าง มีการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวในขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติงานตามบทบาทการพยาบาลครอบครัวที่อยู่ในระดับมาก ในด้านการเป็นผู้ชี้แนะหรือผู้สอน ด้านการเป็นผู้ให้การพยาบาล และด้านการเป็นผู้ให้คำปรึกษา ส่วนด้านการบริหารจัดการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการวิจัยหรือเป็นผู้ใช้ผลการวิจัยมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย
2. พยาบาลกลุ่มตัวอย่าง มีการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นสูง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติงานตามบทบาทการพยาบาลครอบครัวที่อยู่ในระดับมาก ในด้านการเป็นผู้ชี้แนะหรือผู้สอน และด้านการเป็นผู้ให้การพยาบาล ส่วนด้านการเป็นผู้ให้คำปรึกษามีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการบริหารจัดการ ด้านการวิจัยหรือเป็นผู้ใช้ผลการวิจัย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
3. พยาบาลที่ได้รับการฝึกอบรมและไม่ได้รับการฝึกอบรมทางการพยาบาลครอบครัว มีการปฏิบัติงานตามบทบาทการพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงไม่ต่างกัน พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลชุมชนมีการปฏิบัติงานตามบทบาทการพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงไม่ต่างกัน และพยาบาลครอบครัวที่ปฏิบัติงานในแผนกปฏิบัติงานประจำที่ต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงไม่แตกต่างกัน เช่นกัน ส่วนพยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นสูงไม่แตกต่างกัน แต่มีการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

44910071: MAJOR: FAMILY NURSING; M.N.S. (FAMILY NURSING)

KEYWORDS: FAMILY NURSES/ FAMILY NURSING ROLES/ GENERAL FAMILY
NURSING ROLES PRACTICE/ ADVANCE FAMILY NURSING ROLES
PRACTICE

JINTANA LOUIMSAI: ROLE PRACTICE OF FAMILY NURSES WORKING AT
THE PUBLIC HOSPITALS UNDER JURISTITION OF MINISTRY OF PUBLIC HEALTH,
CHON BURI PROVINCE. THESIS ADVISORS: WANNEE DEAWISAREST, Ph.D.,
SUNTARAWADEE THERNPICHEAT, D.Ed., CHINTANA WACHARACHIN, Ph.D. 96 P.
2005. ISBN 974-502-715-4

This survey research aimed to examine the role practice of family nurses and compare the practice of family nursing roles among family nurses worked at the public hospitals under the jurisdiction of Ministry of Public Health in Chon Buri province. The subjects consisted of 116 family nurses. The guide line for this study was devived from family nursing practice theories and advanced nursing practice roles. Statistic used for data analysis included mean, standard deviation, independent t-test and One way ANOVA.

Results of the study revealed that:

1. At the general practice level, it was found that nurses practiced overall aspects of roles at the high level. Coaching, credence role, directed care role, and consultation role were at the high level whereas the administration role was at a moderate level. Research or research utilization role was at the low level.

2. At the advance practice level, it was found that nurses practiced overall aspects of roles at the moderate level. Coaching, credence role, and directed care role were at the high level. Consultation role was at a mode level. The administration role and research or research utilization role were at the low level.

3. Trained and untrained nurses practiced no difference in roles. Nurses worked at the referral center or community hospitals practiced no difference in general practice level or advance practice level. There was also no difference before role practice in family nurses worked in different units. Howears, there was a statistically significant difference in family nurses with different working experience in general role practice best not advanced role practice at the p level of .05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดการพยาบาลครอบครัว.....	10
การพยาบาลครอบครัวในระบบบริการสุขภาพของไทย.....	14
แนวคิดบทบาทพยาบาลครอบครัว.....	22
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาท.....	45
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	52
วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	53
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	53
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	54
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลครอบครัว.....	54
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัว ขั้นพื้นฐานและขั้นสูงของพยาบาลครอบครัว.....	56
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัว ขั้นพื้นฐานและขั้นสูงของพยาบาลครอบครัว จำแนกตามการได้รับการฝึกอบรม เกี่ยวกับการพยาบาลครอบครัว ประสิทธิภาพการทำงาน ประเภทโรงพยาบาล และแผนกปฏิบัติงานของพยาบาลครอบครัว.....	67
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	72
อภิปรายผลการวิจัย.....	74
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	77
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	78
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก.....	85
ภาคผนวก ข.....	94
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	96

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การปฏิบัติบทบาททางการพยาบาลครอบครัวระหว่างพยาบาลพื้นฐานทั่วไปและพยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลครอบครัว.....	34
2	สรุปวิเคราะห์ความแตกต่างของบทบาทพยาบาลทั่วไปและพยาบาลครอบครัวขั้นสูง...	37
3	ประชากรที่เป็นพยาบาลครอบครัวในโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.	51
4	แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาลครอบครัว ($n = 116$).....	55
5	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูง โดยจำแนกเป็นรายด้านและรายรวม.....	57
6	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงในด้านบทบาทการเป็นผู้ให้การพยาบาลครอบครัว.....	58
7	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงในด้านบทบาทการเป็นผู้ชี้แนะหรือผู้สอน.....	60
8	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงในด้านบทบาทการเป็นผู้ให้คำปรึกษา.....	62
9	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงในด้านบทบาทการวิจัยหรือเป็นผู้ใช้ผลการวิจัย.....	64
10	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงในด้านบทบาทการบริหารจัดการ.....	65
11	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงของพยาบาลครอบครัว จำแนกตามการได้รับการฝึกอบรม.....	68
12	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงของพยาบาลครอบครัว จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	69
13	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงของพยาบาลครอบครัว จำแนกตามประเภทโรงพยาบาล.....	70
14	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลครอบครัวขั้นพื้นฐานและขั้นสูงของพยาบาลครอบครัว จำแนกตามแผนกการปฏิบัติงานของพยาบาลครอบครัว.	70

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
2 ขั้นตอนการดำเนินงานการพยาบาลครอบครัวด้วยกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของภาคีทุก ขั้นตอน.....	18
3 แสดงคุณลักษณะของการปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง.....	29
4 รูปแบบสมรรถนะการสอนของผู้ปฏิบัติการขั้นสูง.....	31
5 กระบวนการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง.....	34